Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
00102 EDUSKUNTA

viite: HE 58/2022 vp

Postin vuoropäiväjakelu

Taustaa

Vuoropäiväjakelun taustalla niin Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa on postimäärän voimakas väheneminen. Paperista postia ei yksinkertaisesti enää riitä jaettavaksi päiväjakeluun kannattavasti jokaisena arkipäivänä. Postin jakamien kirjeiden määrä on vähentynyt lähes 70 % ja lehtien määrä noin 65 %. Paperipostin vähentymisen odotetaan kiihtyvän seuraavina vuosina mm. viranomaisten keskittyessä digitaalisiin viestintäpalveluihin osana Suomen digitalisoitumistavoitteita.

Suomessa vuoropäiväjakelu käynnistyi vuonna 2021 sanomalehtien varhaisjakelualueilla Espoossa ja Kauniaisissa. Tänä vuonna vuoropäiväjakelu on laajentunut Helsinkiin, Vantaalle, Tampereelle, Poriin, Turkuun ja Ouluun. Postin suunnitelmissa on laajentaa vuoropäiväjakelua ensi vuoden aikana mm. Rovaniemen, Vaasan ja Joensuun varhaisjakelualueille.

Vuoropäiväjakelu on jakelumallina ollut käytössä pitkään kaikissa muissa Pohjoismaissa. Tanskassa vuoropäiväjakelua on tehty talouksiin kerran viikossa vuodesta 2017, Norja siirtyi joka toinen päivä tapahtuvaan postinjakeluun vuonna 2020 ja Ruotsissa malli otettiin käyttöön koko maassa tänä keväänä.

Vuoropäiväjakelun hyödyt

Vuoropäiväjakelu mahdollistaa kaksi tärkeää asiaa, kun toimialan on pakko sopeutua perinteisen postin rajuun volyymilaskuun.

Ensinnäkin sen avulla voidaan järjestää päiväjakelu kustannustehokkaasti nykyisin niillä kaupunkialueilla, joissa toimii päällekkäinen sanomalehtien seitsemän päivän varhaisjakeluverkko. Vuoropäiväjakelu korvaa näillä alueilla aiemman mallin, jossa päiväjakelussa on ollut kolme jakelupäivää ja kaksi ns. kevennettyä jakelupäivää.

Henkilöstön kannalta olennaista on se, että vuoropäiväjakelu mahdollistaa kokopäivätyön postinjakelussa. Mallin vaihtoehtona olisi kolme kiinteää jakelupäivää, mikä tarkoittaisi voimakasta henkilöstön osa-aikaistamista. Kiinteä kolmen jakelupäivän malli estäisi kokoaikaisen viikoittaisen jakelutyön (38 h) tarjoamista henkilöstölle ja johtaisi siihen, että pääosa ulkotyötä tekevistä jakajista tekisi vain noin 22–27 h osa-aikaista viikkotyötä.

Posti haluaa hoitaa viestinnän murroksesta johtuvat muutokset vastuullisesti. Myös valtiosihteerien työryhmä edellytti henkilöstön huomiointia muutosten

toteutuksessa. Postin henkilöstö kannattaa vuoropäiväjakelua ja postilain lausuntokierroksella Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU piti tärkeänä, että yleispalvelun jakelu- ja keräilypäiviä ei sidota tiettyihin viikonpäiviin vaan jakelu voidaan esityksen mukaan toteuttaa niin sanotulla vuoropäivämallilla ja näin säilyttää jakelutyötä tekevien osalta kokopäiväinen työ.

Vuoropäiväjakelu käytännössä

Vuoropäiväjakelu toimii käytännössä siten, että päiväposti jaetaan samalla postinumeroalueella vuoroviikoin eri päivinä. Yhdellä viikolla jakopäiviä ovat maanantai, keskiviikko ja perjantai, sitä seuraavalla viikolla tiistai ja torstai.

Yleispalvelulähetykset jaetaan ja keräillään vuoropäiväjakelussakin postilain mukaisesti. Jos yleispalvelulähetyksiä on jaettavana, niin ne jaetaan varhaisjakelualueilla vähintään kolmena päivänä viikossa vuonna 2017 muutetun postilain mukaisesti. Jatkossa yleispalvelulähetykset jaettaisiin postilain muutosesityksen mukaan koko maassa vähintään kolmena päivänä viikossa. Yleispalvelulähetyksien määrä lähetyksistä on noin 2 % ja kotitalouteen jaetaan yleispalvelukirje keskimäärin kerran kolmessa viikossa.

Vuoropäiväjakelu ei koske sanomalehtien varhaisjakelua eikä pakettijakelua. Sanomalehdet jaetaan varhaisjakelussa kuten ennenkin, jokaisena viikonpäivänä lehtien ilmestymispäivien mukaan. Varhaisjakelussa voidaan tarvittaessa jakaa sanomalehtien ohella myös kirjeitä ja muita lähetyksiä.

Vuoropäivämalli ei aiheuta viiveitä postinjakeluun, vaan ainoastaan jakelun rytmitys tuotantoprosessissa muuttuu. Kirjeet – esimerkiksi viranomaiskirjeet - ja lehdet jaetaan jatkossakin lähettäjäasiakkaiden kanssa sovitun kulkunopeuden ja palvelulupausten mukaisesti. Tyypillisesti viranomaisten käyttämä Economy-kirje jaetaan neljäntenä tai viidentenä päivän postituksesta sekä Priority-kirje jaetaan toisena tai kolmantena päivänä postituksesta. Myös arvokirjepalvelujen, mm. kirjatun kirjeen tai saantitodistuskirjeen kulkunopeudet ja palvelulupaukset toteutuvat uusilla vuoropäiväalueilla.

Osoitteettomien mainosten jakeluun vuoropäiväjakelu tuo pieniä muutoksia. Mainoksia sisältävä Postinen jaetaan vuoropäiväalueilla aiemman maanantain

sijaan maanantaina ja tiistaina ja aiemman keskiviikon sijaan keskiviikkona ja torstaina. Ns. Premium-mainos jaetaan aiemman torstain sijaan keskiviikkona ja torstaina.

Postinsaajan näkökulmasta vuoropäiväjakelun käytännön vaikutukset ovat hyvin pieniä, koska saapuvan paperipostin määrä vähenee edelleen ja lähetykset jaetaan jatkossakin lähettäjäasiakkaiden kanssa sovittujen palvelulupausten ja kulkunopeuksien mukaisesti.

Lisätietoja:

Kimmo Kauranen
Johtaja, Media & Partners - liiketoiminta
Posti Oy